

Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych

Miasta Piastów w 2023 r.

(Raport skrócony)

Spis treści

I WPROWADZENIE – cel Raportu	3
II GRUPA BADANA I METODOLOGIA	3
II 1. Grupa badana	3
II 2. Metodologia	4
III WYNIKI BADANIA DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW – PODSUMOWANIE.....	6
IV WYNIKI BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH – PODSUMOWANIE.....	9
V WYNIKI BADANIA PRACOWNIKÓW KADRY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W PIASTOWIE – PODSUMOWANIE	11
VI WYNIKI BADANIA KADRY OŚWIATY – PODSUMOWANIE.....	13
VII WYNIKI BADANIA ŚRODOWISKA UCZNIÓW – PODSUMOWANIE.....	17
VIII WYNIKI BADANIA ŚRODOWISKA RODZICÓW – PODSUMOWANIE.....	21
IX REKOMENDOWANE DZIAŁANIA.....	23
IX 1. Rekomendowane działania dla Gminy Piastów i jej mieszkańców	23
IX 2. Rekomendowane działania dla sprzedawców napojów alkoholowych	24
IX 3. Rekomendowane działania dla kadry pomocy społecznej	25
IX 4. Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego	25
X ASPEKTY PRAWNE	26

I WPROWADZENIE – cel Raportu

Niniejszy Raport ma na celu przedstawienie w sposób syntetyczny podstawowych wyników badań ankietowych, które zostały przeprowadzone w drugiej połowie 2023 roku na terenie gminy Piastów.

Szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi udzielonych przez respondentów został przedstawiony w odrębnym dokumencie pt. „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Miasta Piastów - 2023 -”.

Badania zorganizowano na zlecenie Gminy Miasta Piastów.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- zagadnienia związane z uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie;
- zagadnienia związane z uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

Badania zostały przeprowadzone, a niniejszy Raport sporządzony w kierunku zidentyfikowania skali występowania problemów społecznych wśród lokalnej populacji oraz wypracowanie podstaw polityki społecznej nakierowanych na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym w gminie Piastów.

II GRUPA BADANA I METODOLOGIA

II 1. Grupa badana

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Miasto Piastów wśród grup reprezentujących sześć lokalnych środowisk. Są to:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu,
- c) pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piastowie,
- d) nauczyciele ze szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowej (LO),

- e) dzieci i młodzież szkolna,
- f) rodzice.

Ponadto uczniowie z klasy I (wiek 15-16 lat) oraz klasy III (17-18 lat) szkoły ponadpodstawowej (liceum ogólnokształcącego) wypełnili dodatkowy kwestionariusz ankiety internetowej w celu porównania uzyskanych wyników z wynikami badań ESPAD (*European School Survey Project on Alcohol and Drugs*) dla całego kraju przeprowadzonych w roku 2019.

W poniższej tabeli przedstawiono liczebność i charakterystykę każdej z badanych grup.

Tab. 1. Grupa badana – ujęcie całościowe

Grupa badana	Liczba osób	Zastosowana metodologia	Średni wiek
Dorośli mieszkańcy	245	W tym: 150 metodą PAPI 95 metodą CAWI	37 l.
Sprzedawcy pracujący w punktach sprzedaży napojów alkoholowych	30	PAPI	37 l.
Kadra MOPS w Piastowie	4	PAPI	-
Kadra oświaty*	60	CAWI	-
Uczniowie*	176 (kl. 7-8 SP) 140 (kl. 1-3 LO)	CAWI	-
Rodzice*	227	CAWI	
ŁĄCZNIE zbadanych osób:	882		

**Grupę badaną stanowili odpowiednio nauczyciele, uczniowie i rodzice ze: Szkoły Podstawowej nr 1, Szkoły Podstawowej nr 2, Szkoły Podstawowej nr 3, Szkoły Podstawowej nr 4, Szkoły Podstawowej nr 5 oraz z Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza.*

W następnym rozdziale pokrótce scharakteryzowano wykorzystane w badaniu metody.

II 2. Metodologia

Aby dotrzeć do jak najszerszego grona respondentów, zastosowano dwie metody badawcze:

- wypełnienie tradycyjnych ankiet papierowych (metoda **PAPI**) przedstawianych przez ankietera podczas sondy ulicznej,
- wywiad internetowy wspomagany komputerowo (metoda **CAWI**).

Metoda badawcza PAPI (*Paper and Pencil Interviewing*) polega na zadaniu respondentom serii pytań za pomocą tradycyjnych, papierowych kwestionariuszy i długopisów. W zastosowaniu metody PAPI uwzględniono, że grupa docelowa badania (np. sprzedawcy) może nie mieć łatwego i swobodnego dostępu do nowoczesnych technologii i Internetu, zwłaszcza w miejscu i czasie pracy. W takiej sytuacji metoda PAPI okazała się najbardziej adekwatna, gdyż nie wymaga specjalistycznej infrastruktury ani umiejętności obsługi urządzeń elektronicznych ze strony respondentów. Metoda PAPI jest szczególnie użyteczna w razie badań terenowych, takich jak wywiady w miejscach publicznych (którymi są punkty sprzedaży napojów alkoholowych czyli miejsca pracy badanych sprzedawców). Ankieterzy mogą łatwo zabrać ze sobą papierowe kwestionariusze i ołówki, nie martwiąc się o dostęp do Internetu, ładowanie baterii czy awarie sprzętu.

Ponadto wykorzystanie właśnie tej metody względem grupy badanej sprzedawców – jak pokazują zasady doświadczenia życiowego – pozwala zwiększyć zaangażowanie takich respondentów oraz przyczynić się do zbierania bardziej wiarygodnych i rzetelnych danych. W badaniach PAPI respondenci samodzielnie wypełniają kwestionariusze, co minimalizuje wpływ obserwatora na ich odpowiedzi. Dzięki temu, metoda ta pozwala na zebranie danych, które są mniej podatne na zniekształcenia związane z chęcią zadowolenia badacza czy oczekiwaniami społecznymi. Należy też zwrócić uwagę, że wykorzystanie PAPI może wzbudzić zaufanie wśród respondentów, którzy są przyzwyczajeni do tej metody badawczej, co może przyczynić się do uzyskania wiarygodnych wyników.

Badanie CAWI (*Computer Assisted Web Interview*) to wywiad internetowy wspomagany komputerowo. Badania ilościowe CAWI to badania ankietowe, które stosuje się w celu „przepytania” większej liczby osób. Dzięki temu, że ankietę jest wysyłana elektronicznie, badania ankietowe CAWI doskonale sprawdzają się w przypadku pytań intymnych lub krępujących. Respondent wypełnia ankietę samodzielnie, a eliminacja czynnika, którym jest ankieter, sprzyja uzyskaniu szczerych odpowiedzi. Koszt badania CAWI jest stosunkowo niski, co ma kluczowe znaczenie w przypadku ograniczonych budżetów. Warto również zwrócić uwagę na dużą szybkość zbierania danych, dlatego badania internetowe CAWI znajdują zastosowanie w przypadku zleńców, którym zależy na czasie. Metoda badania CAWI ma także tę zaletę, że ankietę można wzbogacić o treści multimedialne, co ułatwia pozyskanie niezbędnych danych. Badania typu CAWI wymagają oczywiście, by respondenci posiadali dostęp do Internetu, ale w dzisiejszych czasach nie jest to zazwyczaj jakkolwiek przeszkodą.

Link do ankiet elektronicznych CAWI udostępniono na stronach internetowych Urzędu Miejskiego w Piastowie, Biblioteki Miejskiej, Spółdzielni Mieszkaniowej, Świetlicy

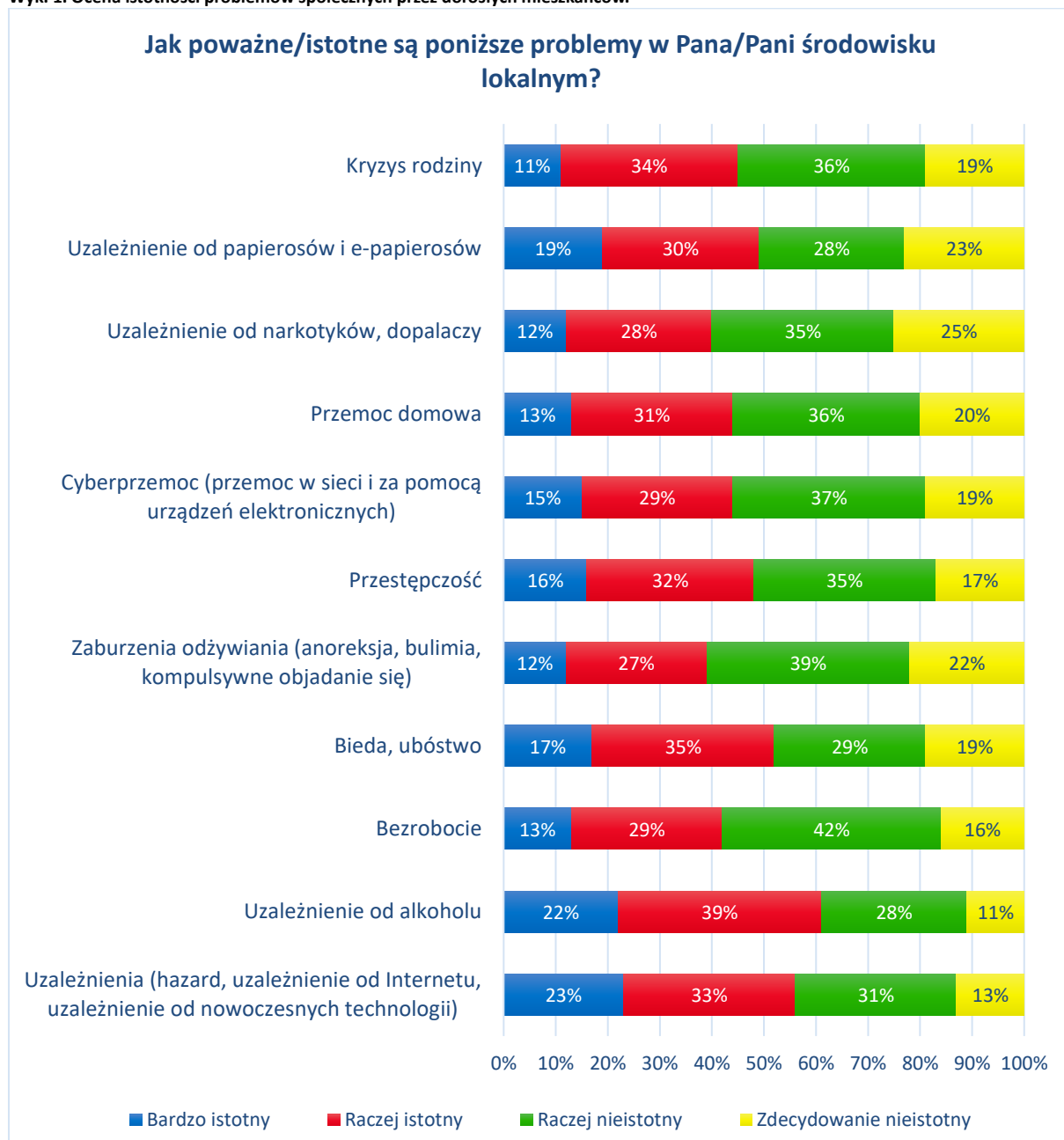
Środowiskowo-Integracyjnej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowej.

III WYNIKI BADANIA DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW – PODSUMOWANIE

- **Największa część badanych wskazała na zjawisko uzależnienia od alkoholu jako główny problem społeczny w lokalnym środowisku. Tego zdania jest łącznie 61% badanych, w tym 39% uważa, że alkoholizm jest problemem raczej istotnym, a 22%, że bardzo istotnym.**
- **Ponad połowa ankietowanych wymieniła również dwa inne zjawiska społeczne:**
 - uzależnienia behawioralne (łącznie 56%, w tym 23% uważa to za problem bardzo istotny, a 33% za raczej istotny),
 - bieda, ubóstwo (łącznie 52%, w tym 17% uważa to za problem bardzo istotny, a 35% za raczej istotny),Pozostałe z wymienionych negatywnych zjawisk społecznych nie uzyskało więcej niż 50% odpowiedzi, liczonych łącznie jako problem bardzo istotny lub raczej istotny. Z drugiej strony mieszkańcy uznali za najmniej rozpowszechnione w ich otoczeniu zjawiska:
 - zaburzenia odżywiania (np. anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się) – tak uważa łącznie 61% badanych, w tym 39% uważa to za problem raczej nieistotny, a 22% za zdecydowanie nieistotny,
 - uzależnienie od narkotyków i dopalaczy – tak wskazało w sumie 60% ankietowanych, w tym 35% uważa to za problem raczej nieistotny, a 25% za zdecydowanie nieistotny.

Dla pełnego obrazu sytuacji, szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Wyk. 1. Ocena istotności problemów społecznych przez dorosłych mieszkańców.

- Na pytanie dotyczące wyłącznie oceny skali występowania uzależnień, również łącznie 61% badanych wskazało na uzależnienie od alkoholu, jako na najbardziej rozpowszechniony problem w środowisku lokalnym, albowiem w opinii 40% jest to problem dość powszechny, a 21% bardzo powszechny. Na drugim miejscu znalazł się nikotynizm (zdaniem 27% jest to problem dość powszechny, a 24% bardzo powszechny). Natomiast w trzeciej kolejności mieszkańcy dostrzegają wagę problemu

sieciologizacji zdaniem. W opinii 22% jest to problem dość powszechny, a 18% bardzo powszechny, co daje łącznie 50% badanych.

- **Zdecydowana większość mieszkańców Piastowa (88%) deklaruje, że nie ma wiedzy o instytucjach działających na terenie ich miasta, które pomagają osobom uzależnionym oraz osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc domową.** Przeważająca większość mieszkańców nie ma wiedzy o miejscach pomocy dla osób uzależnionych od alkoholu (85%).
- Zdaniem 67% badanych nie ma potrzeby realizowania działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.
- **Ta część badanych, która dostrzega potrzebę realizowania działań profilaktycznych (33%) uznała w największej mierze, że najbardziej potrzebne jest zapewnienie wsparcia psychologicznego dla rodzin (83% odpowiedzi).**
Powyżej połowy wskazań dotyczy ponadto: warsztatów profilaktycznych dla uczniów (74%), konsultacji z terapeutą uzależnień (73%) i pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji wymuszonej przez epidemię (53%).
- **Większość (69%) badanych podaje, że nie zna osób nadużywających alkoholu.**
- **Mieszkańcy niemal jednogłośnie (94%) deklarują, że w ich rodzinach nie ma przyzwolenia na picie przez dzieci i młodzież napojów energetyzujących, piwa bezalkoholowego, cydru czy alkopopu.**
- Na pytanie o częstotliwość spożywania alkoholu dorośli **mieszkańcy gminy twierdzą w większości, że spożywają go kilka razy w roku (36%) lub kilka razy w miesiącu (33%).**
Jest też część respondentów, którzy przyznali, że spożywają alkohol raz w tygodniu (14%) i kilka razy na tydzień (7%).
9% zadeklarowało abstynencję.
- Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).
Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 3-4 porcje (38%) oraz 1-2 porcje alkoholu (27%). W tym pytaniu 13% badanych zadeklarowało abstynencję.

- **Większość (79%) badanych twierdzi, że nie zna żadnej osoby przyjmującej substancje odurzające. Oznacza to, że pozostałe 21% zna przynajmniej jedną taką osobę.** W tym największa grupa badanych (11%) uważa, że zna od 2 do 5 takich osób. Jest też część badanych (4%), która przyznała, że zna ponad 10 osób przyjmujących substancje odurzające
- **Jedynie 4% badanych twierdzi, że zna miejsca, w których można kupić substancje odurzające.**
- **Większość mieszkańców przyznaje, że pali papierosy lub e-papierosy – łącznie 69%.** W tym największa grupa (35%) twierdzi, że pali regularnie papierosy tradycyjne.
- **Niemal żaden z ankietowanych dorosłych mieszkańców nie grał w gry internetowe na pieniądze (98%).** Zdaniem 81% badanych można uzależnić się od hazardu. W tym 41% jest zdecydowanie na tak, a 40% raczej się zgadza.
- **Większość (71%) badanych deklaruje, że nie zna żadnej osoby doświadczającej przemocy w rodzinie. Oznacza to, że pozostałe 29% zna przynajmniej jedną taką osobę.** W tym najwięcej, bo 15% nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że zna takie rodziny.
- **Mieszkańcy w większości nie znają miejsc, w których może uzyskać pomoc ofiara przemocy (86%).**
- **Okazuje się, że większość pytaných dorosłych nie potrafi zakwalifikować konkretnych rodzajów zachowań jako przykładów aktów przemocy (62%).**
Wszystkie przedstawione w pytaniu przykłady zachowań uzyskały zbliżony poziom odpowiedzi kategoryzujących je w ramach działań przemocowych (pomiędzy 29 a 38% odpowiedzi). W tym najczęściej za przejaw przemocy uznano bicie, szarpanie i popychanie (38%), a najrzadziej ograniczanie kontaktów ze znajomymi (29%).

IV WYNIKI BADANIA SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH – PODSUMOWANIE

- **Zdaniem 90% badanych sprzedawców do prób zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie dochodzi kilka razy w roku**, dla 7% dzieje się to kilkakrotnie w miesiącu, a pozostałe 3% twierdzi, że do takich zachowań nie dochodzi nigdy.
- **Częściej – zdaniem sprzedawców – ma miejsce próba zakupu przez niepełnoletnich napojów bezalkoholowych poniżej 0,5%.** Zdaniem 63% respondentów dzieje się to kilka razy w roku, 27% kilka razy w miesiącu, 7% kilka razy na tydzień. W opinii 3% nie zdarza się to w ogóle.
- **Okazuje się, że zdecydowanie częściej niż do prób zakupu alkoholu dochodzi do prób nabycia papierosów przez osoby niepełnoletnie.** Zdaniem 67% badanych zdarza się to kilka razy na tydzień, 3% codziennie, a 30% rzadko.
- **Napoje energetyzujące są popularne w lokalnym środowisku osób niepełnoletnich. W opinii 60% sprzedawców raz w tygodniu osoba poniżej 18 r.ż. dokonuje w ich sklepie zakupu takiego napoju. Zdaniem 37% zdarza się to rzadko, bo raz w miesiącu, a 3% podaje, że wręcz codziennie.**
Warto również odnotować, że żaden z badanych nie zaznaczył opcji „nigdy”.
- Jedynie 10% badanych sprzedawców stwierdziło, że w obrębie ich sklepu nie dochodzi nigdy do przypadków spożywania alkoholu. Większość (67%) przyznaje, że takie sytuacje mają miejsce kilka razy w roku.
- **Żaden ze sprzedawców nie przyznał, że kiedykolwiek zdarzyło mu się sprzedać alkohol osobie, o której wiedział, że jest niepełnoletnia (100%).**
- **Nie wszyscy sprzedawcy weryfikują jednak pełnoletność klientów w przypadku wątpliwości.** Zawsze robi tak 37% respondentów, często 60%, a pozostałe 3% rzadko.
- **Przeważająca większość sprzedawców nie zaobserwowała wzrostu sprzedaży alkoholu w przeciągu ostatnich 2 lat (87%).**
- **Zdaniem 90% badanych sprzedawców nie zdarzają się w ich pracy próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe.** Większość badanych (77%) przyznała, że nie widzi niczego niestosownego w sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej. Przeciwnego zdania jest 13%, a nie ma opinii na ten temat pozostałe 10%.

V WYNIKI BADANIA PRACOWNIKÓW KADRY MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W PIASTOWIE – PODSUMOWANIE

- **Zdaniem 100% badanych pracowników MOPS problemy lokalnej społeczności uznane za bardzo istotne lub raczej istotne to:**

- brak pozytywnych wzorców i autorytetów,
- uzależnienie rodzin od różnych form pomocy społecznej,
- bezrobocie,
- przemoc domowa,
- bieda i ubóstwo,
- uzależnienie od alkoholu.

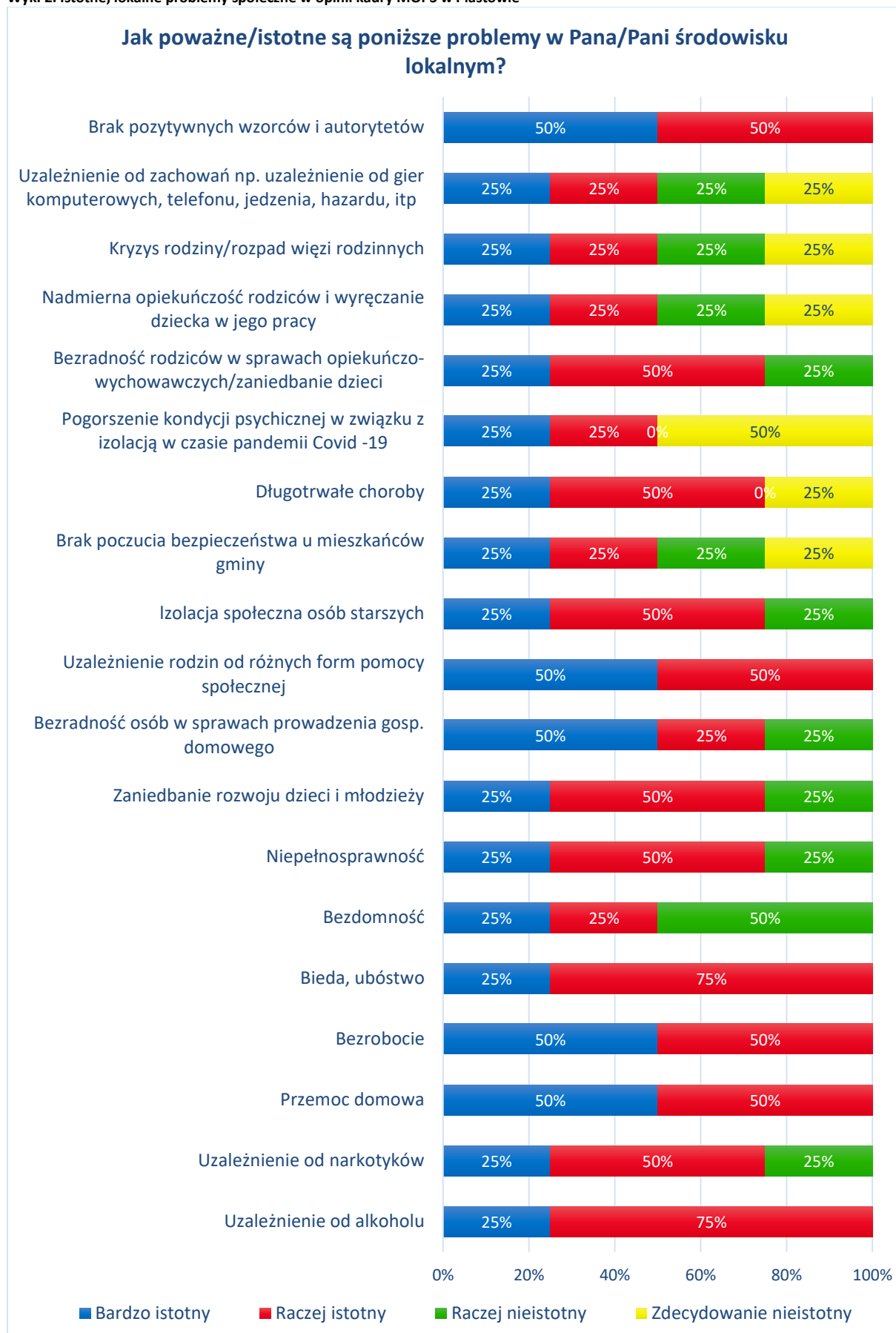
Z drugiej strony pracownicy MOPS wskazali jako najmniejsze zagrożenie na:

- pogorszenie kondycji psychicznej w związku z izolacją w czasie pandemii Covid-19 (50% badanych twierdzi, że to problem zdecydowanie nieistotny),
- bezdomność, z tym że 50% badanych uznało to zjawisko jako raczej nieistotny problem, 25% za bardzo istotny i pozostałe 25% jako raczej istotny.

Warto również zwrócić uwagę na trzy z podanych zjawisk, które najbardziej poróżniły respondentów. Są to: uzależnienia behawioralne, kryzys rodziny i nadmierna opiekuńczość rodziny oraz wyręczanie dziecka w jego pracy. Każde z tych zjawisk zostało inaczej ocenione przez każdego z 4 badanych pracowników, czyli jako: bardzo istotne, raczej istotne, raczej nieistotne i zdecydowanie nieistotne.

Dla pełnego zarysu sytuacji przedstawiono na poniższym wykresie szczegółowy rozkład uzyskanych odpowiedzi.

Wyk. 2. Istotne, lokalne problemy społeczne w opinii kadry MOPS w Piastowie

- **Każdy z 4 badanych pracowników MOPS wskazał na inne - jego zdaniem - najbardziej potrzebne formy wsparcia dla mieszkańców gminy.** Są to: spotkania integracyjne (25%), psycholog i psychiatra dostępny w domach dziennego pobytu dla dorosłych (25%), pomoc psychologiczna (25%) oraz większa liczba specjalistów z różnych dziedzin polityki społecznej (25%).
- W przeciwieństwie do badanych mieszkańców wszyscy **badani pracownicy MOPS (100%) dostrzegają potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.**
- **Wszyscy badani pracownicy MOPS (100%) są zgodni, że w celu przeciwdziałania uzależnieniom należy zapewnić pomoc psychologiczną dla dzieci, rodzin i osób dorosłych.**
W dalszej kolejności wskazano na pomoc prawną (75% odpowiedzi).
Połowa (50%) odpowiedzi dotyczyła z kolei wspierania rozwoju grup AA, tworzenie grup wsparcia, prowadzenie działań informacyjnych nt. uzależnień oraz konsultacje z terapeutą uzależnień.
- **W ramach oceny skali występowania różnych rodzajów uzależnień, największą uwagę badanych pracowników zwrócił nikotynizm i narkomania.** Zdaniem 50% ankietowanych nikotynizm jest zjawiskiem bardzo powszechnym w Mieście, a dla 50% narkomania jest dość powszechna.
- **W opinii 75% ankietowanych jest potrzeba realizacji działań profilaktycznych w gminie na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.**
- **Natomiast za najbardziej potrzebne formy aktywności na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej wszyscy pracownicy MOPS (100%) uznali: podnoszenie kompetencji zawodowych przedstawicieli instytucji w sferze przeciwdziałania przemocy, tworzenie grup wsparcia, pomoc prawną, zwiększenie oraz dostępności do pomocy psychologicznej.**

VI WYNIKI BADANIA KADRY OŚWIATY – PODSUMOWANIE

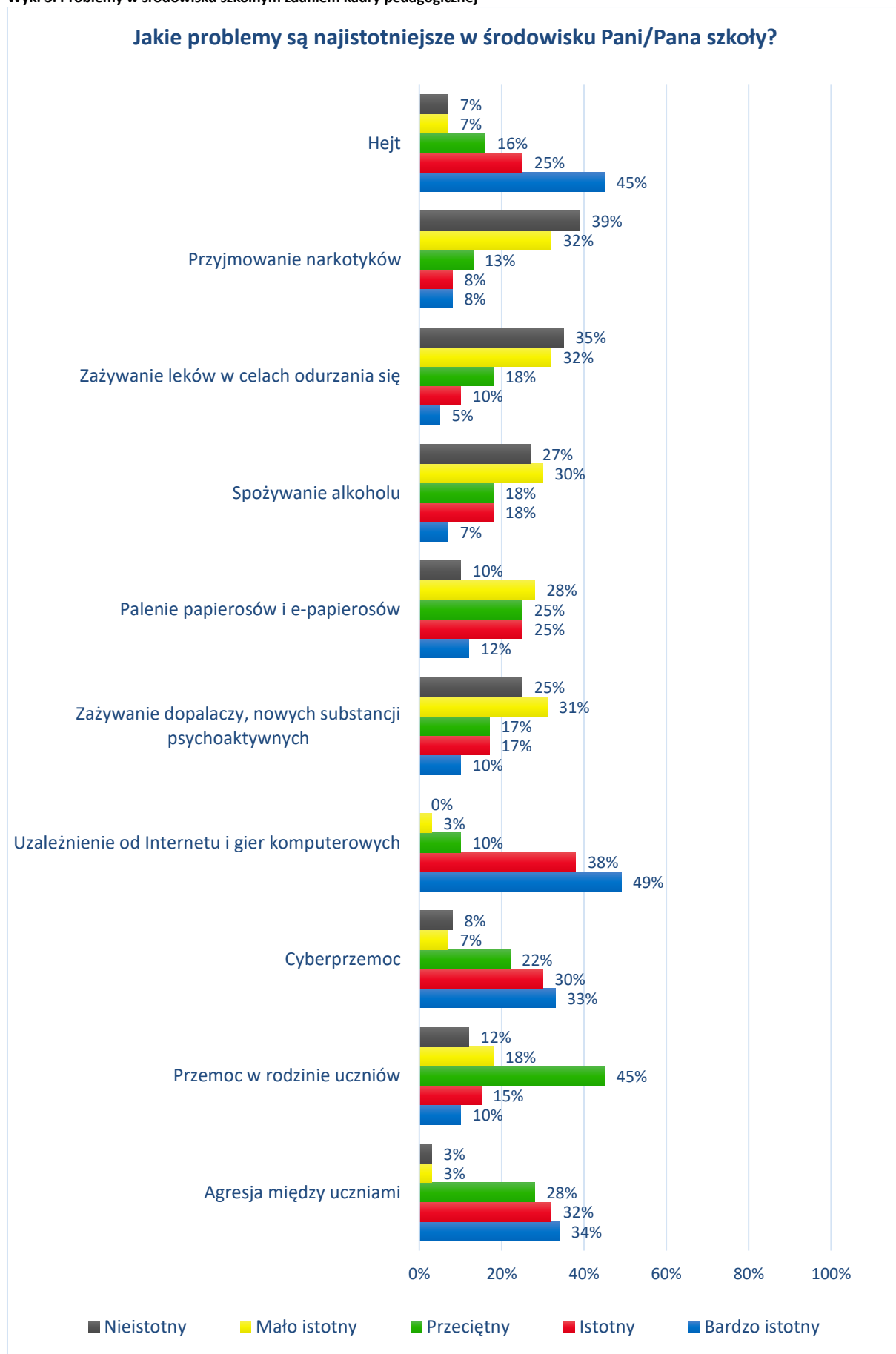
- **W opinii badanej kadry pedagogicznej bezapelacyjnie najważniejszym problemem w lokalnym środowisku szkolnym jest uzależnienie od Internetu i gier komputerowych – tak uważa łącznie 87% ankietowanych nauczycieli.** W tym 49% z nich oceniło to zjawisko za bardzo istotny problem, a 38% za istotny.

Na drugim miejscu wskazano tzw. „hejt” czyli kierowanie w sieci pod czyimś adresem obelg i złośliwych komentarzy. Tak stwierdziło w sumie 70% badanych nauczycieli, w tym 45% uznało to za problem bardzo istotny, a 25% za istotny.

- Z kolei za **najmniej rozpowszechnione wśród uczniów zjawiska patologiczne uznano:**
 - **zażywanie leków w celu odurzenia** (łącznie 85% widzi ten problem jako nieistotny, mało istotny lub przeciętny),
 - **przyjmowanie przez nich narkotyków** (łącznie 84% widzi ten problem jako nieistotny, mało istotny lub przeciętny).

Szczegółowy rozkład odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Wyk. 3. Problemy w środowisku szkolnym zdaniem kadry pedagogicznej

- Ankietowani nauczyciele niemal jednogłośnie podali, że na terenie ich miejsc pracy **nie wystąpiły żadne incydenty związane:**
 - ze **spożywaniem alkoholu przez osoby niepełnoletnie (92%),**
 - z **zażywaniem narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych (95%).**
- Zupełnie inaczej kształtuje się jednak sytuacja **odnośnie incydentów w szkole związanych z przemocą lub cyberprzemocą.** Zdaniem większości, bo 60% badanych nauczycieli, w ich szkołach doszło do takich zdarzeń.
- W opinii 95% nauczycieli **uczniowie w ich szkołach są świadomi szkodliwości spożywania alkoholu.** W tym zdaniem ponad połowy (52%) uczniowie są raczej świadomi, a 43% zdecydowanie są. Żaden z respondentów nie zaznaczył opcji „zdecydowanie nie”. **Nauczyciele są w nieco wyższym stopniu przekonani o tym, że ich uczniowie mają świadomość o szkodliwości narkotyków, dopalaczy i innych substancji psychoaktywnych. Tak uważa łącznie 97% badanych,** w tym zdaniem ponad połowy (57%) uczniowie są zdecydowanie świadomi, a 40% raczej tak. Również w tym pytaniu żaden z respondentów nie zaznaczył opcji „zdecydowanie nie”.
- **Ponad połowa nauczycieli (53%) twierdzi, że uczniowie raczej są świadomi konsekwencji prawnych za stosowanie przemocy rówieśniczej,** natomiast 23% uważa, że zdecydowanie tak jest. Daje to łącznie 76%, co oznacza, że pozostałe 24% ma zdanie przeciwne. W tym 2% nauczycieli uważa, że uczniowie zdecydowanie nie są świadomi konsekwencji prawnych za stosowanie przemocy rówieśniczej.
- **Zdaniem łącznie 95% nauczycieli uczniowie nie mają dostępu do środków psychoaktywnych na terenie szkoły.** W tym 68% uważa tak w sposób zdecydowany, a 27% twierdzi, że raczej tego dostępu nie ma.
- **Zdaniem w sumie 85% nauczycieli uczniowie w piastowskich szkołach mają pozytywny stosunek do obowiązku szkolnego.** W tym 60% podaje, że raczej tak jest, a 25%, że tak. Zdaniem niemal wszystkich respondentów (łącznie 95%) uczniowie angażują się w życie szkoły (65% - raczej tak, 30% - tak).
- **Nauczyciele bardzo pozytywnie oceniają wzajemne relacje wśród uczniów –** takiego zdania jest łącznie 97% badanych, w tym 89% twierdzi, że raczej tak jest, a 8%, że tak jest. Pozostałe 3% uważa, że raczej tak się nie dzieje.

Zdaniem 85% nauczycieli w sytuacji, gdy jeden uczeń ma jakiś kłopot, pozostali próbują mu pomóc w tej sprawie (w tym 68% podaje, że raczej tak jest, a 17%, że tak).

- **W sumie 98% badanych nauczycieli deklaruje, że zareagowałiby, gdyby uczeń sięgał po środki psychoaktywne** (89% twierdzi, że na pewno by tak zrobiło, a 10%, że raczej tak). Taki sam odsetek nauczycieli (98%) twierdzi, że podjęliby reakcję w razie zaobserwowania sytuacji przemocy rówieśniczej.
- **W opinii 95% nauczycieli istnieje potrzeba podejmowania w szkole działań profilaktycznych przeciwko uzależnieniom lub przeciwdziałaniu przemocy.** Niemal wszyscy (93%) badani nauczyciele deklarują, że biorą udział w szkoleniach z zakresu profilaktyki uzależnień behawioralnych, od substancji psychoaktywnych (alkoholu, narkotyków) i zachowań przemocowych.
- Zdaniem nauczycieli **najczęstszym problemem wychowawczym rodziców jest nadużywanie telefonu i Internetu.** Ta opcja uzyskała aż 95% odpowiedzi. Drugim najczęściej podawanym problemem wychowawczym jest brak chęci dzieci do nauki (83% odpowiedzi). W trzeciej kolejności, aczkolwiek zauważalnie dalej, uplasowały się różne lęki i depresje (55% odpowiedzi).
- **W większości nauczyciele uważają, że rodzice uczniów oczekują pomocy od szkoły** (69%). Zdecydowana mniejszość badanych podaje, że rodzice sami wychodzą z inicjatywą i zwracają się o pomoc do szkoły (28%).

VII WYNIKI BADANIA ŚRODOWISKA UCZNIÓW – PODSUMOWANIE

- **Uczniowie z klas 7-8 SP bardzo pozytywnie oceniają swoje relacje zarówno z rówieśnikami, jak i z nauczycielami oraz rodzicami.** Łącząc ze sobą zbliżone odpowiedzi, uzyskujemy obraz, zgodnie z którym **badani uczniowie kwalifikują jako dobre lub wręcz bardzo dobre relacje:**
 - przede wszystkim z rodzicami (łącznie 89%, w tym ponad połowa, bo 56% ocenia je bardzo dobre i 33% jako dobre)
 - w niewiele mniejszym stopniu z rówieśnikami (łącznie 85% w tym 40% ocenia je bardzo dobre i 45% jako dobre)
 - w najmniejszym aczkolwiek nadal wysokim stopniu z nauczycielami (łącznie 62% w tym 12% ocenia je bardzo dobre i połowa - 50% - jako dobre).

- **Uczniowie z LO na bardzo zbliżonym poziomie pozytywnie oceniają swoje relacje z:**
 - z rodzicami (łącznie 87%, w tym ponad połowa, bo 55% ocenia je bardzo dobre i 32% jako dobre),
 - z rówieśnikami (łącznie 94%, w tym ponad połowa, bo 54% ocenia je bardzo dobre i 40% jako dobre).
- **Wzrostowi oceny swoich relacji z kolegami i koleżankami wśród uczniów LO towarzyszy mocny spadek w ocenie relacji z nauczycielami.** Łącznie 58% uczniów uważa je jako bardzo dobre lub dobre, w tym 21% jako bardzo dobre i 37% jako dobre.
- **Rodzice i opiekunowie uczniów obu badanych grup wiekowych to zdecydowanie te osoby, do których o pomoc w trudnej sprawie dzieci i młodzież zwracają się w pierwszej kolejności.** Tak deklaruje 48% uczniów z SP i mniej, bo 38% uczniów z LO. **Mocno zwraca uwagę śladowy poziom zaufania do kadry nauczycielskiej i szkolnego psychologa.**
- **Żadne z uzależnień behawioralnych, o które zapytano uczniów, nie są im całkowicie obce, aczkolwiek w bardzo zróżnicowanym zakresie.** Zdaniem uczniów z klas 7-8 SP najczęściej ich rówieśników dotyka uzależnienie od smartfona i mediów społecznościowych – 44% podaje, że dzieje się tak bardzo często, a 27%, że czasami, co daje łącznie 71%.
 Niemal na tym samym poziomie oceniono powszechność występowania **siecioholizmu** - 36% podaje, że dzieje się tak bardzo często, a 34%, że czasami, co daje łącznie 70%.
Bardzo zbliżony obraz zjawiska uzależnień behawioralnych wyłania się z analizy odpowiedzi uczniów LO. Również ich zdaniem najbardziej powszechne w środowisku uczniowskim uzależnienia to:
 - **uzależnienie od smartfona i mediów społecznościowych** (50% podaje, że dzieje się tak bardzo często, a 16%, że czasami, co daje łącznie 66%), a także
 - **siecioholizmu** (43% podaje, że dzieje się tak bardzo często, a 27%, że czasami, co daje łącznie 70%).
- **Blisko połowa uczniów z obu ankietowanych grup wiekowych przyznaje, że zdarza im się kompulsywnie objadać w sytuacji stresowej** (SP: 48%, LO: 44%).
- **Granie w gry na pieniądze nie jest popularną „rozrywką” wśród uczniów z Piastowa, chociaż zainteresowanie tą aktywnością wzrasta z wiekiem.** Do grania w gry hazardowe – przynajmniej raz w życiu - przyznało się łącznie 31% uczniów z klas 7-8 SP i 38% uczniów z LO

- **Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że wraz z wiekiem zdecydowanie więcej uczniów ma sięgać po alkohol.** Dzieje się tak zdaniem 35% uczniów z SP i 63% uczniów z LO
Na pytanie skierowane bezpośrednio do badanych uczniów o to, jak często zdarza im się spożywać alkohol, zdecydowana większość deklaruje, że nigdy (SP: 89%, LO: 72%). Widać przy tym znaczący spadek deklarowanej abstynencji wraz z wiekiem. Uczniowie, którzy przyznali się do spożywania napojów alkoholowych twierdzą najczęściej, że robią to rzadziej niż raz na miesiąc (SP: 6%, LO: 16%). Uczniowie z LO jako okoliczności towarzyszące spożywaniu alkoholu przez uczniów wskazują najczęściej imprezy i dyskoteki (66% odpowiedzi), a uczniowie z SP twierdzą, że nie mają takiej wiedzy (45%), ale jeżeli już wiedzą, to podają spożywanie w plenerze (42%).
- **Wśród badanych uczniów najpopularniejszym rodzajem napoju alkoholowego ma być: piwo** (SP: 9%, LO: 14%) **oraz wódka** (SP: 8%, LO: 21%).
- **Zdecydowana większość uczniów twierdzi, że ich rówieśnicy palą papierosy** (SP: 68%, LO: 66%). Odsetek ten nieznacznie wzrasta z wiekiem. **Natomiast na pytanie adresowane wprost do respondentów, czy sami palą papierosy – przeważająca większość uczniów twierdzi, że nie** (SP: 79%, LO: 84%). Ponadto odsetek ten wzrasta z wiekiem. W obu grupach wiekowych uczniowie najczęściej deklarują, że do palenia papierosów skłoniła ich chęć spróbowania czegoś nowego (SP: 39%, LO: 41%).
- **Okazuje się, że zdaniem samych uczniów więcej uczniów wraz z wiekiem sięga po narkotyki i dopalacze.** Tak podaje 19 % uczniów SP i blisko dwukrotnie więcej, bo 36% z LO. **Na pytanie o to, czy sam ankietowany uczeń kiedykolwiek przyjmował tego rodzaju substancje, przyznaje się 4% uczniów z SP i dwa razy więcej, bo 8% uczniów z LO.**
- **Większość uczniów deklaruje, że nie ma wiedzy, czy łatwo jest zdobyć narkotyki/dopalacze w lokalnym środowisku** (SP: 70%, LO: 60%). **Może to pośrednio wskazywać, że pozostała część ankietowanych uczniów ma pewne doświadczenia w tym zakresie. Co więcej, z wiekiem to doświadczenie wzrasta, bo więcej uczniów z LO uważa to za zadanie łatwe** (SP: 19%, LO: 29%).
- **Największa grupa badanych uczniów deklaruje, że tygodniowe odcięcie od Internetu nie wpłynęłoby radykalnie na ich życie** – 43% uczniów z SP i 47% z LO podaje, że czuliby się raczej normalnie, chociaż trochę by im brakowało dostępu do sieci.

- 29% uczniów z SP i 35% z LO twierdzi, że w ogóle nie gra w gry komputerowe. Oznacza to, że pozostała zdecydowana większość praktykuje taką formę spędzania czasu wolnego. W tym największa grupa przeznacza na gry od 1 do 3 godzin dziennie (SP: 28%, LO: 30%).
- **Największa część uczniów deklaruje, że spędza przed komputerem dziennie do 2 godzin** (SP: 30%, LO: 33%). Niewiele mniej podaje, że jest to już do 4 godzin (SP: 26%, LO: 29%). Świadczy to o niebezpiecznych wzorcach i podejściu do używania Internetu oraz komputera. W obu grupach wiekowych jest też niemała część, która potwierdza, że w ogóle nie korzysta z komputera (SP: 23%, LO: 24%). Niemniej jest też pewna część, która podaje, że przeznacza na komputer do, a nawet powyżej 6 godzin dziennie.
- **Uczniowie chętniej, niż z komputera, korzystają ze smartfona.** 42% uczniów z SP i 40% z LO deklaruje, że przeznacza na to 2-3 godziny dziennie. Bez porównania mniejszy odsetek uczniów niż w pytaniu o komputer, podaje, że wcale nie korzysta ze smartfona (SP: 2%, LO: 4%).
- **Uczniowie we wszystkich badanych grupach wiekowych zetknęli się osobiście lub ze słyszenia z różnymi formami przemocy internetowej**, aczkolwiek w bardzo różnym stopniu. Najpopularniejsza w tym środowisku forma cyberprzemocy czyli hating narasta wraz z wiekiem.
Uczniowie z klas 7-8 SP najczęściej otrzymują:
 - złośliwe komentarze, tzw. hejt (tak podaje łącznie 51% z nich, w tym 36% deklaruje, że spotkało ich to osobiście, a 15%, że inne osoby z ich szkoły),
 - wiadomości z przewiskami i obelgami (tak podaje łącznie 47% z nich, w tym 34% deklaruje, że spotkało ich to osobiście, a 13%, że inne osoby z ich szkoły).
 Natomiast uczniowie z LO najczęściej padają ofiarą:
 - udostępniania ich prywatnej wiadomości innej osobie (tak podaje łącznie 51% z nich, w tym 41% deklaruje, że spotkało ich to osobiście, a 10%, że inne osoby z ich szkoły),
 - złośliwe komentarze, tzw. hejt (tak podaje łącznie 55% z nich, w tym 33% deklaruje, że spotkało ich to osobiście, a 22%, że inne osoby z ich szkoły).
- **Przemocy rówieśniczej dużo częściej doświadczają uczniowie z klas 7-8 SP, niż ze szkół ponadpodstawowych** (SP: 65%, LO: 36%). W obu grupach wiekowych przeważa przemoc psychiczna (SP: 45%, LO: 34%).
- **Uczniowie w przeważającej większości nie doświadczają przemocy domowej**, a odsetek ten nawet wzrasta z wiekiem (SP: 85%, LO: 91%).

- Zdecydowana większość uczniów deklaruje, że **ma swoją pasję** (SP: 77%, LO: 76%), a ten odsetek jest bardzo zbliżony w SP i LO.

- **Zadowolenie uczniów z lokalnych propozycji spędzania czasu wolnego rośnie wraz z wiekiem** (SP: 30%, LO: 44%).

Spośród propozycji usprawnień w tym zakresie największa część uczniów z SP sugeruje zorganizowanie większej liczby obiektów sportowych (25%), a z LO obiektów sportowych oraz miejsc (klubów) dla dzieci/młodzieży – po 16%.

- **W obu ankietowanych grupach uczniowie mają takie samo przekonanie, że napoje energetyczne nie są zdrowe** (SP: 85%, LO: 85%). Taka opinia nie powstrzymuje uczniów od sięgania po energetyki – robi tak 34% uczniów z SP i 36% z LO. **Połowa (50%) uczniów z LO i więcej niż połowa (55%) uczniów z klas 7-8 SP pije napoje energetyczne raz w miesiącu.**

Oznacza to, że pozostała część spożywa je częściej, w tym po 1/10 uczniów z SP i LO nawet codziennie.

VIII WYNIKI BADANIA ŚRODOWISKA RODZICÓW – PODSUMOWANIE

- Największa grupa respondentów (28%) deklaruje, że spędza z dziećmi od 1 do 4 godzin w tygodniu.
- Jako największe zagrożenie rodzice oceniają zjawisko hejtu – za bardzo istotny uważa go 81% badanych. Z kolei za najmniej istotny, aczkolwiek i tak dostrzeżony przez ponad połowę respondentów, rodzice uznali nawyk zażywania leków w celu odurzenia się (57%). Jednocześnie największa grupa badanych rodziców twierdzi, że ich dziecko nie doświadczyło nigdy agresji w Internecie (44%), 31% podaje wprost przeciwnie, a pozostałe 25% nie ma na ten temat wiedzy
- Ponad połowa (57%) badanych deklaruje, że nie jest osobą palącą. Niemal 1/3 badanych (30%) deklaruje, że nie pali w obecności dziecka, a 13%, że tak robi. Jednocześnie zdaniem przeważającej części respondentów (87%) e-papierosy są porównywalnie szkodliwe względem papierosów tradycyjnych.
- Badani rodzice niemal jednomyślnie twierdzą, że: ich dzieci nie palą papierosów, ani e-papierosów (99%), nigdy nie znalazły się w stanie upojenia alkoholowego (99,5%), ani nigdy nie zażywały środka odurzającego (98,5%).
- 82% rodziców uważa, że potrafi rozpoznać osoby, które zażyły narkotyki lub dopalacze.

- Rodzice w zdecydowanej większości nie znają instytucji pomagających osobom uzależnionym i ich rodzinom (75%).
- Na pytanie o to, kto ma obowiązek przestrzegania młodzieży przed negatywnymi skutkami nałogów, rodzice w zdecydowanej większości wskazali na rodzinę (95% odpowiedzi) i szkołę (88%). Ostatnia odpowiedź, która uzyskała ponad połowę wskazań dotyczy telewizji, radia i prasy (54%).
- Zdaniem łącznie 70% badanych rodziców wychowawcy i nauczyciele omawiają z dziećmi tematy dotyczące zagrożeń związanych z zażywaniem środków psychoaktywnych.
- Rodzice w zdecydowanej większości reagują na przypadki sięgania przez dzieci po środki psychoaktywne – tak podaje łącznie 95%, w tym 77%, że tak, a 18%, że raczej tak postępuje lub postąpi.
- Ponad połowa (58%) rodziców nie uważa, że ich dzieci wykazują lekceważący i obojętny stosunek do nauki, pracy i swojej przyszłości. Nie sposób jednak pominąć wskazania na przeciwny wniosek wyrażony aż przez 42% rodziców.
- Zdaniem 86% rodziców ich dzieci wykazują pozytywny stosunek do obowiązków szkolnych.
- Rodzice w przeważającej większości (łącznie 85%) podają, że ich dzieci uczęszczają na zajęcia pozalekcyjne.
- Rodzice w większości oceniają relacje między uczniami jako pozytywne (łącznie 74%), z tym że większość (bo 59%) uznaje je za raczej pozytywne, a tylko 15% za pozytywne.
- Największa grupa rodziców (42%) podaje, że oczekuje od szkoły i kadry pedagogicznej organizowania dla dzieci form spędzania czasu wolnego, w tym kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych i festynów. Nieco mniej rodziców (38 %) oczekuje natomiast organizowania dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem w celu rozwiązywania bieżących problemów. Zaledwie 4% badanych rodziców w ogóle nie oczekuje pomocy ze strony szkoły i nauczycieli.
- Zdecydowana większość rodziców nie deklaruje potrzeby wsparcia w obszarze kompetencji wychowawczych (77%).

IX REKOMENDOWANE DZIAŁANIA

IX 1. Rekomendowane działania dla Gminy Piastów i jej mieszkańców

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej negatywnych skutków zdrowotnych, społecznych i prawnych wynikających z nadużywania alkoholu, a także mechanizmów uzależnienia. W tym celu skuteczne mogą okazać się rozpowszechniane wśród mieszkańców ulotki, broszury lub rozmieszczone na terenie Gminy plakaty i bilbordy. Aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców, warto wykorzystać przy tym nowe media. Warto również wykorzystać tablice informacyjne w miejscach publicznych. Kampania powinna uwzględniać również informacje dla mieszkańców Gminy, na temat możliwych form pomocy w przypadku uzależnienia od alkoholu (także jeśli chodzi o kogoś znajomego lub członka rodziny).
- Inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami oraz organizacjami działającymi w obszarze uzależnień.
- Organizowanie szkoleń i kursów mających na celu podnoszenie kompetencji zatrudnionej kadry oraz zaangażowanie tych podmiotów w prowadzenie kampanii społecznych. Ważne przed przeprowadzeniem szkoleń, jest przekazanie grupom, które mają być objęte szkoleniem, krótkich ankiet mających na celu zbadanie ich potrzeb szkoleniowych.
- Wprowadzanie do podstawowej opieki zdrowotnej programów wczesnego rozpoznawania i krótkiej interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Organizowanie szkoleń dla lekarzy i pielęgniarek w zakresie rozpoznawania wzorów spożywania alkoholu przez pacjentów i podejmowania interwencji wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu oraz podejmowanie działań mających na celu zmianę przekonań i postaw uczestników ruchu drogowego poprzez wzmacnianie postawy braku tolerancji dla spożywania alkoholu wśród osób kierujących pojazdami.
- Współpraca z Policją, na przykład w celu rozpowszechniania przez nich ulotek, broszur i materiałów edukacyjnych podczas kontroli drogowych na temat wpływu alkoholu na organizm.

- Rozpowszechnianie ulotek, broszur i plakatów, na których znajdować się będą informacje zachęcające do rzucenia palenia oraz sposoby i metody, które mogą w tym pomóc.
- Podjęcie działań profilaktycznych wykorzystując przy tym strategię informacyjną mającą na celu edukację mieszkańców z zakresu szkodliwości nikotyny na zdrowie palacza i osób w jego najbliższym otoczeniu
- Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Należałoby mimo wszystko zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.

IX 2. Rekomendowane działania dla sprzedawców napojów alkoholowych

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych. Kampania informacyjna może obejmować szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych (szkolenie w punktach sprzedaży alkoholu), działania edukacyjne z wykorzystaniem techniki Mystery Shopping i dystrybucję materiałów typu plakaty i ulotki, naklejki do umieszczenia w punktach.
- Podejmowanie cyklicznych działań kontrolnych, interwencyjnych a także prewencyjno – edukacyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych np. wykorzystanie procedur badawczo - profilaktycznych.
- Zakup i kolportaż materiałów edukacyjnych skierowany do sprzedawców napojów alkoholowych występujących do Urzędu Gminy z wnioskiem o wydanie zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.
- Rekomenduje się także zapoznanie pracowników punktów sprzedaży napojów alkoholowych z procedurą skutecznej odmowy, wzmacnianie umiejętności asertywności oraz ukazanie sposobów wspomagających współpracę sprzedawców z Policją oraz z organem kontrolnym takim jak GKRPA.

IX 3. Rekomendowane działania dla kadry pomocy społecznej

- Zapewnienie warunków sprzyjających stałemu podnoszeniu kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach, webinarjach, konferencjach, kursach i innych formach (w tym superwizje).
- Budowa – z udziałem kadry MOPS – sprawnego, lokalnego modelu interdyscyplinarnej współpracy różnych podmiotów w realizacji zadań na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, łącznie z podejmowaniem działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej.

IX 4. Rekomendowane działania dla środowiska szkolnego

- **Organizacja spotkań, zajęć i warsztatów dla uczniów, które będą:**
 - wskazywały negatywne skutki picia alkoholu, palenia papierosów i uzależnienia od tych substancji,
 - uświadamiały uczniom jak uzależnienie wpływa na życie,
 - rozwijały asertywną postawę – umiejętność odmowy,
 - kształtowały postawy wolne od używek oraz promowały zdrowy styl życia, uczyły zasad bezpiecznego korzystania z Internetu, oraz będą miały na celu:
 - poznanie zasad ochrony danych osobowych w Internecie przez uczniów,
 - uczenie zasady stosowania ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci oraz postawy wzajemnego szacunku w Internecie,
 - kształtowanie w młodych ludziach czujności w stosunku do innych szczególnie nieznajomych,
 - dostarczenie uczniom wiedzy dotyczącej zarówno korzyści, jak i zagrożeń płynących z użytkowania Internetu,
 - kształtowanie postaw uczniów sprzyjających podejmowaniu racjonalnych decyzji związanych z czasem i doborem treści programów komputerowych oraz Internetu,
 - podnoszenie świadomości uczniów dotyczących ograniczeń prawnych wynikających z korzystania z sieci,
 - ukazanie wpływu hazardu na funkcjonowanie młodego człowieka,
 - poznanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
 - poznanie wpływu jaki ma na życie hazard,
 - pokazanie jak budować pozytywny obraz samego siebie.

- **Poszerzanie wiedzy i kompetencji nauczycieli oraz rodziców poprzez szkolenia i spotkania otwarte w tematyce:**
 - ✓ Przyczyn wchodzenia w uzależnienie, charakterystyki substancji psychoaktywnych.
 - ✓ Wskazania miejsca nauczyciela i rodzica w procesie szeroko pojętej profilaktyki uzależnień.
 - ✓ Ukazania znaczenia i oczekiwanych skutków programów profilaktycznych.
 - ✓ Sposobów wyjścia z uzależnienia.
 - ✓ Ukazania roli komunikacji w relacjach z dzieckiem i uczniem.
 - ✓ Przedstawienie mechanizmu i konsekwencji uzależnienia.
 - ✓ Zwrócenie uwagi na różne formy uzależnienia.
 - ✓ Przekazanie rzetelnej i dokładnej wiedzy o specyfice czynności uzależniających oraz ich wpływie na organizm i psychikę młodych ludzi.
 - ✓ Omówienie poszczególnych uzależnień behawioralnych tj. pracoholizm, internetoholizm, jedzenioholizm, zakupoholizm i uzależnienie od hazardu, gier, zakładów, seksu.
 - ✓ Omówienie: ZUI – Zespół Uzależnienia do Internetu, wpływ komputera i Internetu na młodego człowieka, rodzaje aktywności dzieci i młodzieży w sieci, zalety korzystania z Internetu.
 - ✓ Najpopularniejsze zagrożenia Internetu.
 - ✓ Jak chronić własne dziecko – poradnik dla wychowawców klas i nauczycieli, sposoby ochrony dzieci przed zagrożeniami w sieci.
 - ✓ Nowe zagrożenia m.in: sexting – nastoletnia auto-pornografia w sieci, cyberprzemoc, era informacji i manipulacji medialnej, kampanie społeczne dotyczące zagrożeń związanych z Internetem.
 - ✓ Programy pozwalające kontrolować dostęp dzieci do komputera i Internetu.

X ASPEKTY PRAWNE

W projektowaniu założeń lokalnej polityki społecznej gminy Piastów należy uwzględnić nie tylko wyniki uzyskane w efekcie opisanego badania ankietowego, ale również rozliczne aspekty prawne

Są to w szczególności te zmiany prawne, które zostały wprowadzone w roku 2023. Mowa o:

- 1) rozległych nowelizacjach systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (domowej),
- 2) obostrzeniach w sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny, tzw. energetyków.

Ad 1) Rok 2023 jest naznaczony licznymi i rozległymi zmianami w regulacjach służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (domowej). Przedmiotowe zmiany wprowadzono na mocy:

- Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2023 poz. 535
- Ustawy z dnia 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw; Dz. U. 2023 poz. 289
- Ustawy z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (tzw. „Lex Kamilek” lub „Ustawa Kamilka”), Dz.U. 2023 poz. 1606.

Od 22 czerwca 2023 r. pojęcie przemocy w rodzinie zastąpiono nowym terminem przemocy domowej, przez który rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przez osobę doznającą przemocy domowej rozumie się następujące osoby:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
 - c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
 - d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
 - g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
 - h) małoletni
- wobec których jest stosowana przemoc domowa

Ad 2) Od 1 stycznia 2024 r. zacznie obowiązywać nowe prawo zabraniające sprzedaży napojów z dodatkiem kofeiny lub tauryny:

- 1) osobom poniżej 18. roku życia;
- 2) na terenie jednostek systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900 i 1672);
- 3) w automatach.

Precyzyjnie rzecz ujmując, nowe regulacje obejmują „napoje z dodatkiem kofeiny lub tauryny”. Jeszcze dokładniej mówiąc, przez napój z dodatkiem kofeiny lub tauryny ustawa rozumie „wyrób w postaci napoju będący środkiem spożywczym, ujęty w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług w klasie 10.89 oraz w dziale 11, w którego składzie znajduje się kofeina w proporcji przewyższającej 150 mg/l lub tauryna, z wyłączeniem substancji występujących w nim naturalnie”.

Zmiany wprowadzono na mocy Ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023, poz. 1718).